

Helsingfors/Mariehamn 29.4.2011

Nr 16/11

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
11.4.2011, nr 92, 95, 98
och 101/2011.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 11.4.2011 antagna landskapslagar:

1. Barnomsorgslag för landskapet Åland (nedan landskapslagen),
2. Landskapslag om ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård,
3. Landskapslag om ändring av 5 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen,
4. Landskapslag om ändring av landskapslagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Landskapslagen innehåller bestämmelser om den barnomsorg som bedrivs under kommunal ledning eller under samhällsstödd enskild ledning. Barnomsorgen ges i följande verksamhetsformer: daghemsverksamhet, fritidshemsverksamhet eller lekverksamhet. Daghemsverksamheten bedrivs i daghem, familjedaghem och i gruppfamiljedaghem. I de övriga landskapslagarna görs av landskapslagen föranledda följdändringar samt ändringar av teknisk art.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagen gäller socialvård, landskapets myndigheter samt kommunernas förvaltning på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 4 och 13 punkterna i självstyrelselagen för Åland.

Postadress:

Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN

Telefon:

växel 018-635270

Telefax:

018-635268

Adress i Helsingfors:

Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

Till de delar landskapslagen kan anses beröra undervisning är detta en angelägenhet som enligt 18 § 14 punkten i självstyrelselagen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Språkbestämmelserna i landskapslagens 12 § överensstämmer härvid med bestämmelserna om undervisningsspråk i självstyrelselagens 40 §.

Till rikets lagstiftningsbehörighet hör enligt 27 § 6 och 7 punkterna i självstyrelselagen förmynderskap, familjeförhållanden och barns rättsliga ställning. I fråga om förmynderskap har detta beaktats i hänvisningen i landskapslagens 16 § 2 mom. I övrigt gäller landskapslagen inte direkt dessa rättsområden.

I landskapslagens 8 § 6 mom. finns en hänvisning till landskapslagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som ska arbeta med barn (ÅLF 3/2004), och i nämnda landskapslag intas nu en hänvisning till den nu aktuella landskapslagen. I fråga om behörigheten gällande detta kontrollförfarande hänvisar Ålandsdelegationen till delegationens utlåtande av 11.11.2003.

Landskapslagens 5 kap. reglerar barnomsorgsavgifter. Jämlikt 18 § 5 punkten i självstyrelselagen har landskapet behörighet att lagstifta om grunderna för avgifter som uppbärs inom landskapsförvaltningen. Grundlagens 81 § 2 mom. förutsätter att grunderna för avgifter anges i lag. Dessutom förutsätter grundlagens 80 § 1 mom., liksom självstyrelselagens 21 § 1 mom., att bestämmelser som berör grunderna för individens rättigheter och skyldigheter anges i lag. I landskapslagen har intagits detaljerade stadganden om uträknande av barnomsorgsavgift och ramarna för avgiftens storlek. Bestämmelserna föranleder inga anmärkningar i behörighetsavseende.

Landskapslagens 8 § 3 mom. berättigar landskapsregeringen att genom landskapsförordning besluta närmare om de behörighetskrav för personalen i barnomsorgen, som regleras i paragrafens 1 och 2 mom. Eftersom grunderna för dessa behörighetskrav regleras i landskapslagens 8 § 1 och 2 mom. berör delegeringsstadgandet inte grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, och uppfyller därmed förutsättningarna för delegering i självstyrelselagens 21 § 1 mom. och grundlagens 80 § 1 mom.

Besvärstadgandena i landskapslagens 31 § överensstämmer med 25 och 26 § i självstyrelselagen. Ålandsdelegationen konstaterar dock att bestämmelsen i landskapslagens 31 § 2 mom. sista mening är oklart formulerad. Enligt ordalydelsen kan bestämmelsen även innefatta sådana beslut som rör enskilda personers rättigheter och skyldigheter och är inte förenlig med kraven i grundlagens 21 § 1 mom., som förutsätter att var och en har rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter be-

handlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättsskipningsorgan. Bestämmelsen utgör härigenom en behörighetsöverskridning.

Bestämmelserna om tvångsmedel och straff kan med stöd av 18 § 25 och 26 punkterna i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Ålandsdelegationens utlåtande

Med hänvisning till det ovan sagda finner Ålandsdelegationen att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger, förutom beträffande stadgandet i 31 § 2 mom. sista meningen i barnomsorgslagen för landskapet Åland. Det felaktiga stadgandet inverkar inte på tillämpningen av landskapslagen i övrigt, varför landskapslagen till övriga delar kan träda i kraft. Tillämpningen av landskapslagen om ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, landskapslagen om ändring av 5 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen och landskapslagen om ändring av landskapslagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn, förutsätter att även barnomsorgslagen för landskapet Åland träder i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Mäenpää och Olsson.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare